

AAN De Staatssecretaris van Financiën

DATUM 24 mei 2011

ONS KENMERK z2011-00359

CONTACTPERSOON

070-8888500

UW BRIEF VAN

UW KENMERK

ONDERWERP Advies openbaarheid van belastingrechtspraak

Bij brief van 21 april 2011 heeft u het College bescherming persoonsgegevens (CBP) gevraagd, op grond van het bepaalde in artikel 51, tweede lid van de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp), te adviseren over het conceptwetsvoorstel en bijbehorende memorie van toelichting Wijziging van de Algemene wet inzake rijksbelastingen (Awr) in verband met de openbaarheid van belastingrechtspraak. Het voorstel betreft de openbaarheid van zittingen in belastingzaken en de publicatie van uitspraken in belastingzaken.

Hiermee voldoe ik aan uw verzoek.

Achtergrond

Openbaarheid van de zitting vloeit voort uit artikel 121 van de Grondwet (*"Met uitzondering van de gevallen bij de wet bepaald vinden de terechtzittingen in het openbaar plaats en houden de vonnissen de gronden in waarop zij rusten. De uitspraak geschiedt in het openbaar."*), artikel 4 van de Wet op de rechterlijke organisatie (*"Tenzij bij de wet anders is bepaald zijn ..., de zittingen openbaar."*) en internationale regels, zoals artikel 6 EVRM. Dit wordt ingegeven door een zwaarwegend algemeen belang, namelijk dat van kenbaarheid en controleerbaarheid van de rechtspraak.

Sinds jaar en dag vindt in Nederland de zitting van belastingzaken echter plaats achter gesloten deuren, althans voor zover deze zitting de *belastingaanslag* betreft. Dit in tegenstelling tot de ons omringende landen (België, Duitsland, Frankrijk, Denemarken, het Verenigd Koninkrijk) waar belastingrechtspraak in het openbaar plaatsvindt. Het kabinet stelt daarom voor om de beslotenheid van zittingen op te heffen, dus om het onderzoek ter zitting ook in geschillen die belastingaanslagen betreffen in het openbaar te doen plaatsvinden (zie het advies, onder a). Het blijft daarbij mogelijk dat de belastingrechter in voorkomende gevallen op eigen initiatief of op verzoek van één van de procespartijen de behandeling van de zaak achter gesloten deuren laat plaatsvinden.

Openbaarheid van rechtspraak wordt niet alleen geborgd door de toegankelijkheid van het onderzoek ter zitting, maar tevens door de mogelijkheid om kennis te nemen van de uitspraak van de rechter. Op dit punt bevat het voorstel twee wijzigingen. Allereerst wordt de mogelijkheid van publicatie met dit voorstel verruimd (zie het advies onder b). Daarnaast komt het voorschrift te vervallen op grond waarvan door de rechter machtiging moet worden verleend voor het

verstrekken van de uitspraak aan derden, dat wil zeggen aan anderen dan procespartijen (zie het advies onder c).

Het advies, bespreking voorgestelde wijzigingen

a. Openbaarheid van de zitting (artikelen 27c, 27j, 29 en 29c van de Awr)

Artikel 27c van de Awr bevat een afwijking van artikel 8:62 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb), namelijk dat het onderzoek ter zitting in belastingzaken in beginsel plaatsvindt met gesloten deuren. Deze afwijking is in artikel 27j, tweede lid, van de Awr van overeenkomstige toepassing verklaard in de bepalingen omtrent het hoger beroep, en – in andere bewoordingen – in artikel 29c, derde en vierde lid, van de Awr voor wat betreft het beroep in cassatie.

Voorgesteld wordt om deze afwijking te schrappen, zodat artikel 8:62 van de Awb op dit punt onverkort geldt. Dit betekent dat de zitting in belastingzaken openbaar is, *tenzij* de rechter bepaalt dat het onderzoek ter zitting geheel of gedeeltelijk plaatsheeft met gesloten deuren, bijvoorbeeld omwille van privacybelangen.

Beoordeling

Openbaarheid van zitting is in eerste instantie geen Wbp-kwestie, maar raakt de beginselen van de rechtsstaat, zoals onder meer vastgelegd in de Grondwet en de internationale regelgeving. De wijziging dat het onderzoek ter zitting bij de belastingrechter in beginsel openbaar wordt, leidt dan ook niet tot opmerkingen.

b. Publicatie van de uitspraak (artikel 67 Awr)

In artikel 67 van de Awr is de geheimhoudingsverplichting in belastingzaken geregeld. Deze houdt in dat informatie waarover in het kader van de uitvoering van de belastingwet wordt beschikt, niet verder bekend wordt gemaakt dan noodzakelijk is voor *de uitvoering van de belastingwet* (of de invordering van enige rijksbelasting als bedoeld in de Invorderingswet 1990). De fiscale geheimhoudingsplicht werkt ruim. Niet alleen geldt deze voor medewerkers van de Belastingdienst. Ook de belastingrechter is hieraan gebonden.

Publicatie van de uitspraak is alleen niet in strijd met de fiscale geheimhoudingsplicht indien de bekendmaking daarvan niet verder gaat dan noodzakelijk is voor de uitvoering van de belastingwet. In het algemeen zijn de gegevens omtrent de persoon van de belanghebbende niet noodzakelijk voor de kennisneming door anderen dan de rechtspraak. Deze gegevens zullen dus geanonimiseerd moeten worden. Het kabinet wijst erop dat er andere belangen kunnen zijn die niet tot geanonimiseerde publicatie dwingen. Als voorbeeld wordt genoemd het ongeanonimiseerd kunnen publiceren van belastingplichtige procederende publiekrechtelijke lichamen. Daarom krijgt de rechter met dit voorstel de bevoegdheid om zijn uitspraak *niet geanonimiseerd* te laten publiceren.

Publicatie van de uitspraak zal plaatsvinden conform de Anonimiseringsrichtlijnen van de Rechtspraak (www.rechtspraak.nl) waarover het CBP indertijd advies heeft gegeven. Hoofddregel in deze richtlijnen is dat gegevens van natuurlijke personen in uitspraken worden vervangen door niet tot de persoon herleidbare termen.

Beoordeling

De rechter krijgt met dit voorstel de bevoegdheid om zijn uitspraak *niet geanonimiseerd* te laten publiceren. Ten aanzien van het (niet) anonimiseren van de uitspraak wordt in de memorie van toelichting slechts verwezen naar de Anonimiseringsrichtlijnen van de rechterlijke macht. In de memorie van toelichting dient ook aandacht te worden besteed aan de (relevante bepalingen van de) Wbp en de inhoud van de op de Wbp gebaseerde Anonimiseringsrichtlijnen. Naar voren dient te komen dat de hoofdregel is dat gegevens van natuurlijke personen die in uitspraken worden genoemd, moeten worden geanonimiseerd.

c. Het machtigingsvereiste (art 27g, 27j en 30 Awr)

In afwijking van de Awb bevat artikel 27g van de Awr een specifieke regeling voor het verstrekken van uitspraken aan anderen dan de procespartijen: in belastingzaken verleent nu nog de rechter daarvoor de machtiging. Het kabinet is van mening dat de toegevoegde waarde van het machtigingsvereiste dermate gering is, gelet op de voorgestelde regeling onder b, dat het vereiste kan komen te vervallen. De rechter zal dus altijd een keuze maken bij de verstrekking van uitspraken, en daarbij de belangen van openbaarheid van de rechtspraak en het belang van privacy betrekken. Deze belangen liggen al besloten in de fiscale geheimhoudingsplicht. Het is derhalve overbodig deze belangen nogmaals voor te schrijven en om de vanzelfsprekende belangenafweging te laten bekrachtigen door machtiging. Voorgesteld wordt ook op dit punt aan te sluiten bij de Awb (art. 8:79): “*Anderen dan partijen kunnen afschriften of uittreksels van de uitspraak of van het proces-verbaal van de mondelinge uitspraak verkrijgen*”.

Beoordeling

Het laten vervallen van het machtigingsvereiste leidt niet tot opmerkingen (zie onder b).

Het CBP adviseert u aan het vorenstaande op passende wijze aandacht te schenken, met name het onder b gestelde. Indien er behoefte is aan een toelichting op het advies, dan is het CBP daartoe graag bereid. Ook verneem ik graag of en op welke wijze u gevolg gaat geven aan het advies.

Hoogachtend,
Het College bescherming persoonsgegevens,
Voor het College,

Mw. mr. dr. J. Beuving
Lid van het College